

De Blog van BUS

Voorlezen aan een baby, moeten we dat echt bevorderen?

“U denkt toch niet dat ik mesjokke ben en ga voorlezen aan een baby? Echt, ze verstaat nog niks, dus wat heeft dat voor zin?”

Deze reactie van een moeder die we vroegen om mee te doen aan een onderzoek naar BoekStart zal ik niet snel vergeten.

Niet wat we wilden horen, maar is het niet wat veel ouders stiekem denken?

Begrijpen baby's eigenlijk iets van boeken, behalve dat je erop kunt slaan en er letterlijk op kunt (her)kauwen? Is de aanpak die BoekStart voorstelt, zinvol—een baby op je arm, zacht pratend over een boekje dat je zo houdt dat de baby kan meekijken? Ja, de baby is rustig, maar maakt het uit of je het boekje ondersteboven houdt? Kun je dan eigenlijk niet net zo goed met een rammelaar geluiden maken?

De afgelopen jaren was ik betrokken bij verschillende studies naar BoekStart waaruit—tot mijn verrassing—bleek dat BoekStart-kinderen op 15 maanden een grotere woordenschat hebben. Niet alle kinderen profiteren evenveel, maar vooral de temperamentvolle kinderen laten opmerkelijke vooruitgang zien, zowel op de korte als op de langere termijn. Het blijft intrigerend: wat steken ze in dat eerste levensjaar eigenlijk van boekjes op?

Mijn kleindochter is een echt 'BoekStart-kind'. De medewerkers in de bibliotheek zien haar graag komen. Ze rent op de boekenkasten af en pakt het ene na het andere boek (tot wanhoop van haar ouders). Boekjes lagen altijd in haar wieg, box en later in de boekenkast. De onderste plank is van haar—al haar boeken liggen daar, behalve de echt kwetsbare exemplaren.

Lange tijd—helaas heb ik niet precies bijgehouden hoe lang—had ze vooral belangstelling voor knisperende blaadjes, flapjes (vooral leuk omdat je ze kunt scheuren) en voor bladeren. Heel veel bladeren door de boekjes. Voorlezen interesseerde haar nauwelijks. Rond haar eerste verjaardag had ik zelfs de indruk dat ze het prettiger vond om alleen met een boekje in een hoekje te zitten, zonder bemoeienis van een volwassene. Ze nestelde zich op haar favoriete plek met een boek, bladerde en brabbelde wat voor zich uit—alsof ze zelf voorlas.

Pas in de afgelopen vijf maanden zie ik interesse in de inhoud. Ze bekijkt plaatjes, benoemt wat ze herkent—soms de gekste dingen (“marsmannetje”)—en ontdekt verhaaltjes in afbeeldingen. Bij een omgevallen beker wijst ze aan waar het nat is. Boeken hebben namen gekregen (*Kleine ezel*, *Sem*), ze kent verhaallijnen en bladert doelgericht naar de ontknoping. In *Kleine ezel* is dat het bad vol speelgoed; dan zegt ze: *“Kleine ezel kan er niet meer bij.”*

Er zijn nog volop afleidingen: een klein scheurtje of een los ingeplakt briefje in een bibliotheekboek is voldoende om de vandaal in haar los te maken. Maar dat terzijde. Je zou kunnen concluderen dat voorlezen uit boekjes pas vanaf veertien of vijftien maanden echt zin heeft—dan lijkt er pas aandacht voor de inhoud. Of is die lange aanloop van spelen, bladeren, kauwen en vasthouden juist essentieel?

Misschien is het zoals bij leren schrijven. Iris Levin concludeerde: *they write by drawing* “*print*”. Kinderen maken eerst vormen die op schrijven lijken—ze bedoelen er nog niets mee, maar ze tekenen schrijven zoals je ook een huisje kunt tekenen. Pas wanneer de handeling is eigen gemaakt, ontstaat er ruimte en aandacht voor betekenis. Eerst doen, dan begrijpen.

Voorlopig houd ik het op dat laatste. Ook bij andere activiteiten zie ik dit patroon. Als ze mijn horloge ziet—een ouderwetse—zegt ze steevast: “*hoe laat het is*” en “*bedtijd*” (taal die ze steeds hoort in verband met horloges). Vervolgens begint ze met haar vingertjes op het horloge te drukken alsof het digitaal is. Dat is wat ze haar ouders ziet doen. Ook hier maakt ze zich dus eerst de handeling eigen; het tijdsbesef volgt later.

Mijn partner wees erop dat de theoretisch pedagoog Ben Spiecker dit soort gedrag zag als een vorm van *meedoen*, waardoor mensen in de omgeving worden uitgenodigd om de baby nieuwe dingen te leren.